

функції та завдання щодо управління, контролю, керівництва та організації, зокрема це: повноваження у сфері оборони, національної безпеки та цивільного захисту; повноваження щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян; повноваження у сфері планування, соціально-економічного розвитку, бюджету та фінансів; повноваження у сфері управління майном та житлово-комунального господарства; повноваження у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури й спорту та соціального захисту населення тощо.

В нинішніх умовах, пов'язаних із повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України, створення військово-цивільних адміністрацій не лише на території Операції об'єднаних Сил, є вимогою часу, що, у свою чергу, забезпечить швидке врегулювання питання забезпечення безпеки та правопорядку серед населення, недопущення гуманітарної кризи на території, де ведуться тяжкі бої й унеможлиблюється нормальне функціонування органів місцевого самоврядування та державної влади. Ще однією причиною запровадження військово-цивільних адміністрацій є фаховість військових, що набагато краще володіють управлінськими функціями в умовах воєнного стану й здатні ефективно керувати містом, селищем, районом тощо.

1. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 3 лютого 2015 р. №141-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-19#Text> (дата звернення: 06.05.2022).

2. Шутова О., Хайрулліна Д. Інститут військово-цивільних адміністрацій та його запровадження в зоні проведення антитерористичної операції. Порівняльно-аналітичне право. 2020. № 1. С. 130–133

Юлія ЗАВГОРОДНЯ

доцент кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна,
кандидат юридичних наук, доцент

ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АСПЕКТІ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Неодноразово відзначалось, що з лютого 2022 життя кожного жителя України, а також іноземних студентів, що навчалися в українських закладах вищої освіти, зазнало кардинальних змін. Кожен з нас це відчув на собі, на житті своїх рідних, своїх сімей.

Станом на сьогодні Збройні Сили України, завдячуючи підтримці

зарубіжних держав, поступово відновлюють контроль над тимчасово окупованою Росією територією.

Однак, початок повномасштабного вторгнення, сама війна дозволили виявити низку моментів, що вказують на необхідність змін міжнародного механізму забезпечення міжнародного правопорядку, запобігання масовим порушенням прав людини тощо.

У цьому аспекті варто вказати на те, що існуюча система міжнародних організацій була створена після другої світової війни і значною мірою була відповіддю на її негативні наслідки, а функціонування цієї системи мало запобігти подібним проявам діяльності держав – організація та ведення агресивних воєн та ін.

Так, згадаємо, що у преамбулі Статуту Організації Об'єднаних Націй вказується наступне: «Ми, народи Об'єднаних Націй, сповнені рішучості врятувати майбутні покоління від лих війни, яка двічі в нашому житті принесла людству невимовне горе, і знову утвердити віру в основні права людини, в гідність і цінність людської особистості...» [1]. А відповідно до ст. 1 цього Статуту «Цілями Організації Об'єднаних Націй є: 1. Підтримувати міжнародний мир і безпеку і з цією метою: вживати ефективних колективних заходів для запобігання та усунення загроз миру, а також для придушення актів агресії чи інших порушень миру, а також здійснювати мирними засобами та відповідно до принципів справедливості та міжнародного права врегулювання або врегулювання міжнародних суперечок або ситуацій, які можуть призвести до порушення миру» [1].

У цьому контексті не можна не згадати численні заклики українців (особливо у перші дні повномасштабних бойових дій Росії проти України) до міжнародної спільноти засудити дії Росії, надати підтримку Україні, забезпечивши збереження життів населенню України, закрити небо над Україною. Додамо також, що за повідомленнями засобів масової інформації початку березня 2022 року «за даними соціологічного опитування Ipsos, близько 74% американців заявили, що Сполучені Штати та їхні союзники по НАТО мають закрити небо над Україною» [2].

Нагадаємо, що Організація Північноатлантичного договору відмовила у закритті неба, обґрунтовуючи свою відмову вказівкою, що не є стороною конфлікту. Водночас, цілком очевидною є наступна аналогія. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання при визначенні діяння, яке може бути сприйняте як катування, передбачає, що як катування розглядається також мовчазна згода відповідних суб'єктів. Тобто, навіть коли особа сама не вчиняє катування, але знає про таку поведінку і не вживає відповідних заходів, це також є катуванням. І за таку поведінку має наставати юридична відповідальність. Бездіяльність також є формою діяння, а не тільки дія.

Навряд чи можна визнати «вжиттям ефективних колективних заходів для запобігання та усунення загроз миру» засудження дій Росії та вираження

стурбованості її діями.

До означеного слід додати і окремі акти Міжнародного комітету Червоного Хреста та Червоного Півмісяця, організації, яка має діяти як незалежна і неупереджена, не втручатися у конфлікт, підтримуючи одну зі сторін. Цього приводу згадаємо, що «24 березня «Українська правда» оприлюднила публічне звернення до Міжнародного комітету Червоного Хреста українських правників, правозахисників, представників громадськості» [3].

Не можна залишити поза увагою і сприйняття громадськістю одного зі звітів відомої міжнародної неурядової організації - Amnesty International. «Заступниця міністра оборони України Ганна Маляр заявила, що це дослідження Amnesty International, яке не враховує факту агресії росії, хронології подій та контексту захисту Україною своєї державності, схоже на дослідження дій жертви без урахування дій озброєного гвалтівника, а також спотворює реальну картину міжнародного злочину агресії, який вчиняється росією з 2014 року. Міністр закордонних справ Дмитро Кулеба закликав правозахисну організацію Amnesty International не шукати фальшивого балансу між країною-злочинцем росією і Україною, яка захищається від неї, а розповісти світові правду про росію» [4].

Безумовно, що є і значна кількість позитивних прикладів діяльності міжнародних організацій різного рівня щодо надання допомоги постраждалим від російської збройної агресії, а також постійне намагання міжнародних інституцій адаптуватися до функціонування в нових умовах, однак, це лише підтверджує наш висновок про те, що існуюча міжнародна система забезпечення міжнародного правопорядку потребує суттєвих змін, які будуть ураховувати стан розвитку сучасного суспільства.

1. United Nations Charter. URL <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/full-text>.

2. Масові заклики українців можуть спонукати Захід закрити небо над Україною - Жирнов. URL <https://www.ukrinform.ua/rubric-uarazom/3420701-masovi-zakliki-ukrainciv-mozut-sponukati-zahid-zakriti-nebo-nad-ukrainou-zirnov.html>.

3. Міжнародний комітет Червоного Хреста: репутаційна криза через війну в Україні. URL <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-chervonyu-khrest-rosiya/31772843.html>.

4. Amnesty International «розшифрувала» скандальний звіт: шкодуємо, але не відмовляємось. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3545496-amnesty-international-rozsifruvala-skandalnij-zvit-skoduemo-ale-ne-vidmovlaemos.html>.